

Verslag Stadssafari's bestuurlijke netwerkdagen G40

Duurzame verstedelijking met oog voor kwaliteit

Tijdens de excursie is er een rondwandeling gemaakt door de spoorzone, waarbij uitgebreid stil is gestaan bij de ontstaansgeschiedenis en achtergronden van deze omvangrijke gebiedsontwikkeling. Wethouder Bas van der Pol en projectleider Joep Frenken stonden stil bij diverse al opgeleverde projecten en de meer recente, nog in ontwikkeling zijnde onderdelen. Hierbij werd duidelijk dat gebiedsontwikkeling een kwestie is van lange adem maar dat geduld ook loont. Vanuit Koersvastheid: het gemeentebestuur stuurt al jarenlang op de grote lijnen van het project, met de nodige flexibiliteit om nieuwe ontwikkelingen en omstandigheden niet uit het oog te verliezen. Aansprekende voorbeelden die deze aanpak heeft opgeleverd zijn met name het behoud van substantieel meer NS-erfgoed gebouwen, met de getransformeerde LocHal als meest uitgesproken en wereldwijd gewaardeerde gebouw van de Spoorzone. Daarnaast werd stilgestaan bij de toenemende aandacht die een goede openbare ruimte vraagt vanuit oogpunt klimaat en leefbaarheid. Het belang van programmering en samenwerking met vele partijen is aan de hand van voorbeelden als Mindlabs en ondernemershuis Station 88 toegelicht.

Inclusief onderwijs in leefbare wijken en buurten

Tijdens een inspirerende bijeenkomst werd een toekomstvisie geschetst op het integraal kindcentrum (IKC) als ecosysteem in de wijk. **Visie op onderwijs:**

Onderwijs wordt ontworpen op basis van het kind en zijn mogelijkheden. Methodes worden aangepast, leren gebeurt in de praktijk, en de school is een plek van verbinding. Het IKC is geen instituut, maar een **levend systeem** dat groeit met de wijk, de kinderen en hun toekomst. In het gezamenlijk **manifest**, ondertekend door negen partijen is de nieuwe visie op kinderopvang en onderwijs verwoord. Zie bijlage. Dit kunnen we gezamenlijk uitdragen.

Tijdens een bijeenkomst met Frank van den Oetelaar, Geesje Simons en Suzanne van den Kieboom werd een toekomstvisie op het **integraal kindcentrum (IKC)** gepresenteerd. Leiderschap binnen het IKC verschuift van sturen naar verbinden, waarbij het centrum fungeert als ecosysteem in de wijk. Kinderen hebben brede vaardigheden nodig en daarom begint ondersteuning al vanaf -9 maanden en loopt het door tot 16 jaar. Het IKC is geen traditionele opvang, maar een plek voor leren, ontwikkelen en zorg, afgestemd op de wijkcontext. Praktijkleren, makerslabs en wijktijd zijn voorbeelden van wijkgerichte aanpak. Zorg is een voorwaarde voor goed onderwijs, niet het doel. Het TOM-model (Team op Maat) en Peuteropvang Plus bieden vroegtijdige ondersteuning. Het IKC is ook een leeromgeving voor toekomstige professionals, zoals via Fontys. Onderwijs wordt ontworpen rond het kind, met ruimte voor praktijk en verbinding. **Een blauwdruk bestaat niet;** bouwen gebeurt van onderop. In een gezamenlijk manifest (bijlage) is deze visie vastgelegd en uit te dragen door alle betrokken partijen.

Economie van de toekomst; innovatie, samenwerking en mensgerichte technologie

Tijdens deze rondgang in de Spoorzone van Tilburg, maakten deelnemers kennis met het innovatieve ecosysteem van Tilburg rondom de mensgerichte digitale technologie, gekenmerkt als een van de belangrijkste hoofdlijnen van de economische strategie van Tilburg.

We trapt af in MindLabs waar directeur Petra van Dijk ons onder andere meenam in de wereld van virtual humans en waarbij we enkele stagiaires spraken van het Futureslab. We liepen door de recent opgeknapte binnentuin naar Gebouw 90, dé start up faciliteit van de gemeente Tilburg waar start ups werkplekken kunnen huren, begeleiding krijgen van businesscoaches en toegang krijgen tot relevante netwerke. Hier ontving Frits van de Geest ons, founder van start-up Motivate. Hij deelde met enthousiasme zijn verhaal over hoe zij met hulp van technologie betere werkplekken en trotse medewerkers op de werkvloer creëren. We sloten ons bezoek af in Gebouw 88, het huis van ondernemerschap en innovatie, waar we het ecosysteem compleet maakten waarin ideeën tot leven komen en samenwerking met onze partners centraal staat.

Meer weten: zie bijgaande links

<https://www.tilburg.nl/ondernemers/economische-strategie/>

<https://www.mind-labs.eu/>

<https://futures.mind-labs.eu>

Foto: Excursie economie van de toekomst in het gebouw van Mindlabs.

Tilburg, Stad van makers

Binnen de excursie Tilburg, Stad van Makers stond de culturele waarde van de stad centraal. Onder begeleiding van de Tilburgse wethouder Kok is de groep na een korte wandeling door de spoorzone naar de Hall of Fame gelopen. Hier hebben we een rondleiding gekregen van directeur Ruud Lemmen, centraal stond het feit dat de Hall of Fame niet enkel een culturele hotspot is, maar ook een plek waar inclusie wordt bevorderd, talentontwikkeling wordt gestimuleerd en sociale cohesie centraal staat. Door de laagdrempeligheid van de Hall of Fame is het een ontwikkelplaats voor allen, van skaten in het Labyrintpark tot muzikale ontwikkeling in een van de zalen of ruimtes. Het is een springplank voor creativiteit en een veilige plek voor veel jongeren die zich kwetsbaar voelen in de samenleving. Na een inkijkje in het skatepark, heeft de rondleiding zich vervolgd naar de LocHal, ook wel 'de huiskamer van de stad'. Ooit een locomotiefhal, nu een bekroond icoon van herbestemming en innovatie waar bibliotheek, kunst, cultuur en ondernemerschap samen komt. Als voormalig directeur van Bibliotheek Midden-Brabant tijdens de ontwikkeling van de LocHal kon wethouder Kok boeiende inzichten delen over het gebouw. Zowel vanuit bestuurlijk perspectief op de totstandkoming als op de gemaakte keuzes en effecten daarvan binnen het dagelijks functioneren van het gebouw. Met haar open karakter en industriële charme is de LocHal niet alleen een architectonisch hoogstandje, maar ook een sociale motor voor Tilburg met een passend aanbod voor al haar bezoekers.

Foto: Toelichting van Wethouder Kok in het WoordLab.

Werkbezoek aan Tilburgse opvanglocatie Oekraïne en in gesprek over toekomstvisie

Tijdens dit werkbezoek bezochten we een Tilburgse opvanglocatie voor Oekraïners waar ook een gesprek plaatsvond over de toekomstvisie Oekraïne. De sessie werd ingeleid door Anouk Pronk, de hoofdauteur van de recentelijk verschenen Clingendael rapporten [‘Tussen deals en dreiging’](#) en [‘Voortdurende oorlog, blijvende onzekerheid’](#). Anouk Pronk onderstreepte dat grootschalige terugkeer na afloop van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) onrealistisch is. Het Rijk is inmiddels bezig met contouren voor beleid na afloop van de RTB, gericht op een tijdelijk transitiedocument voor drie jaar, voortzetting van de opvangopgave voor gemeenten en het bevorderen van terugkeer.

Na deze inleiding werd het gesprek gevoerd over hoe we als gemeenten omgaan met het onzekere toekomstscenario voor Oekraïense Ontheemden. Er is een grote behoefte aan het uitwisselen van handelingsperspectieven. Dat wordt binnen de themagroep verder opgepakt.

Foto: Rondleiding bij de Tilburgse opvanglocatie Oekraïners.

Vorstelijk Landschap Moerenburg

De excursie naar het Vorstelijk Landschap Moerenburg was een inspirerende en veelzijdige ervaring die de rijke geschiedenis van Tilburg op unieke wijze tot leven bracht. Op slechts een kwartier fietsen van het stadscentrum ontvouwd zich een landschap waarin natuur, cultuur en historie naadloos samenvloeien. Het nalatenschap van Koning Willem II

vormde een krachtige rode draad: zijn visie en ingrepen zijn nog steeds voelbaar in de structuur en sfeer van het gebied. Zijn beroemde uitspraak: "hier adem ik vrij en voel ik mij gelukkig", kreeg tijdens de wandeling een tastbare betekenis. Het landschap is niet alleen historisch waardevol, maar ook toekomstgericht. De toevoeging van ecologisch waardevolle natuur, eigentijdse verbeelding van middeleeuwse elementen, en ruimte voor ongebonden sport en recreatie maken het tot een dynamisch geheel. De hernieuwde betekenis van Abdij Koningshoeven en de opkomst van nieuw boeren ondernemerschap geven het gebied een actuele relevantie en maatschappelijke diepgang. De excursie bood een uitstekende kans om een toplandschap te beleven dat zowel rust als inspiratie biedt.

Gebiedsgericht werken en burgerparticipatie

Tijdens het werkbezoek over gebiedsgericht werken werden de bezoekers eerst meegenomen in de transitieopgave. Dit leidde tot herkenbare situaties in hun eigen gemeenten, maar ook tot vragen die we tijdens een stadswandeling hebben beantwoord. Daarbij nam Maartje Mutsaers van Ontdekstation013 de bezoekers mee in de samenwerking van acht ondernemers bij de herinrichting van een gezamenlijke binnentuin. Deze herinrichting ging verder dan alleen het neerleggen van stenen; een deel van het openbaar gebied wordt nu gezamenlijk gebruikt voor evenementen. Deze samenwerking wordt geborgd door afspraken met de gemeente.

Daarnaast werd, samen met de voorzitters van het ondernemersfonds, Marlous Mutsaers, en Binnenstadmanagement Tilburg, Stefan van Aarle, het nieuwe winkelgebied bezocht. Het goede gesprek tussen de gemeente en de partijen in de stad heeft geleid tot een gedeelde visie. Deze visie omvat een kleiner winkelgebied, een verbeterd verblijfsklimaat en minder ruimte voor auto's. Dit gezamenlijke toekomstbeeld heeft geholpen om de stad in snel tempo te kunnen ontwikkelen. Ook het samen uitwerken van de ontwikkelingen in planteams speelde hierbij een belangrijke rol. De bezoekers waren onder de indruk (mede n.a.v. foto's voor en na) van de uitstraling en samenwerking die er nu is.

Foto: In gesprek met Marlous Mutsaers over de gezamenlijke binnentuin.

Gebiedstransformatie Piushaven

De excursie langs de Piushaven bood een boeiende inkijk in de transformatie van een vergeten bedrijventerrein tot een levendig stadsdeel waar wonen, werken en recreatie harmonieus samenkomen. Tijdens de fietstocht vanaf de LocHal werd duidelijk hoeveel inspanning en visie er achter deze gebiedsontwikkeling schuilgaat. De gemeente Tilburg heeft jaren geleden al ingezet op vernieuwende concepten zoals kwaliteits- en planteams en placemaking, waarmee bewoners en ondernemers actief betrokken werden bij het vormgeven van hun leefomgeving.

De maquettebezoek gaf een waardevolle historische context: het contrast tussen het verleden en het heden is indrukwekkend. Dankzij een sterke gebiedsvisie, slimme subsidies en maatwerkafspraken in economisch uitdagende tijden, is de Piushaven uitgegroeid tot een voorbeeld van succesvolle stedelijke vernieuwing. Toch is het gebied nog volop in ontwikkeling, wat de excursie extra relevant maakte.

De combinatie van fysieke beleving, historische reflectie en inzicht in beleidsmatige keuzes maakte deze excursie leerzaam en inspirerend. Het laat zien hoe Tilburg met lef en creativiteit haar stad blijft vernieuwen, met oog voor diversiteit, leefbaarheid en toekomstbestendigheid. Een waardevolle ervaring voor iedereen die geïnteresseerd is in stedelijke transformatie.

Voor extra informatie:

- [Gebiedsontwikkeling - Piushaven](#)
- [Fotoboek: Onze Piushaven van september 2021](#)
- [Ruig en Goed - Piushaven](#)